

KULTURMINNEVERN

Vern gjennom bruk

Lier kommune

Vi har alle en historie

Samfunnet og omgivelsene våre har en lang og spennende historie. Vi ser den i form av bygninger, anlegg og andre fysiske spor som vi kan finne alle de steder folk har bodd og levd gjennom mange tusen år.

Vern gjennom bruk

Lier er en kommune med mange kulturminner og spor etter menneskers aktivitet; kjente og skjulte anlegg, bygninger for ulike formål og fra ulike tider. Vi er også en kommune med stort utbyggingspress og høy utviklingshastighet.

For å sikre at vi forvalter våre viktigste kulturmiljøer og kulturminner på en god måte, må vi vite hva vi har, og gjøre nødvendige avveininger mellom hensynet til vern og utviklingsønsker. Derfor har Lier kommune, med støtte fra Buskerud fylkeskommune, foretatt registreringer og faglige vurderinger av kulturminner og kulturmiljøer. Denne fagrapporten er grunnlag for en temaplan med tittelen «Vern gjennom bruk» som ble vedtatt av kommunestyret i 2015.

Haugestad – Foto: Lier kommune – Kultur og fritid

Planen omfatter både kulturminner fra før 1537, som er automatisk fredet ved lov, og nyere kulturminner som i utgangspunktet ikke har slikt vern. Temaplanen skal bidra til å redusere tap av verdifulle kulturminner og kulturmiljøer og sikre langsiktig vern og bruk av disse. Eierne har et hovedansvar, men offentlig forvaltning skal sikre at viktige hensyn tas både i planlegging og ved bygg- og anleggsutvikling.

Planen dekker ikke hele Lier like godt. Skog og utmark er ikke registrert for nyere tids kulturminner, og det er særlig områdene Lierstranda, Lierbyen, Lierskogen og Sylling som er besøkt for nyregistreringer. Mye ligger bl.a. skjult under jord og vegetasjon. Derfor vil det fortsatt være behov for våkent blikk og nye registreringer framover.

Kulturminner er alle spor etter menneskers liv og virke i vårt fysiske miljø.

Kulturmiljø er et område der kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.

Kulturarven er den historiske plattformen et samfunn er bygget på, bl.a. kulturminner, håndverk og tradisjoner.

Økt kunnskap og interesse

Informasjon om bygdas historie og hva du kan finne av kulturminner i Lier skal være enkel å finne. Lokalhistorie og kulturminner er en viktig del av vår identitet og samfunnsforståelse, og kan gi interessant og nyttig kunnskap og gode opplevelser.

Mange av oss er opptatt av kulturarven vår i Lier. Lier Historielag, Lier Bygdetun og flere mindre samlinger bidrar til å ta vare på og formidle mye av denne kulturarven. Lier kommune skilter, utgir brosjyrer og bøker og gjennomfører møter og arrangementer, ofte i samarbeid med både grunneiere og det lokalhistoriske miljøet.

Gjellebekk skanser – Foto: Lier kommune – Kultur og fritid

Temaplanen og fagrapporten med registreringer og bakgrunnsinformasjon, gir mye god kunnskap til grunneiere, offentlige myndigheter og alle med interesse for lokalhistorie og kulturminner. Du finner den på kommunens hjemmeside (se ramme) og på biblioteket.

Fredet kulturminne – alle kulturminner fra før 1537 er automatisk fredet. I tillegg kommer fredning ved enkeltvedtak fattet av Riksantikvaren.

Vernet kulturminne/miljø – kulturminne/miljø med juridisk vern via lov, f.eks. plan- og bygningsloven eller kulturminneloven.

Verdifullt kulturminne/miljø – brukes både om kulturminner/miljøer som har gjennomgått en kulturhistorisk vurdering og er identifisert som **verneverdig/bevaringsverdig**. Er ikke sikret vern, men gis økt oppmerksomhet og vurdering ved evt. nye planer eller inngrep.

Eier du kulturminner?

Hvis du eier fysiske kulturminner, er du trolig stolt over dette og ser det som viktige verdier å forvalte. Men du er kanskje også bekymret over hva dette gir deg av begrensninger eller merarbeid. En liten tipsliste til deg kan være:

- **Sjekk først status for kulturminnet.** Er dette fredet eller vernet via plan eller enkeltvedtak? Står det på noen liste over verdifulle/bevaringsverdige kulturminner, og i tilfellet; med hvilke vurderinger? Hva er dagens bruk og fysiske tilstand?
- **Vurder driftsbehov og bruksmuligheter.** Noen kulturminner krever lite eller ikke noe vedlikehold eller tilsyn, mens særlig bygninger er avhengige av dette. Da er bruken og bruksmulighetene viktig. Hvilken nytte kan bygningen ha for deg? Hva må til for å gjøre bygningen anvendelig og ivareta kulturminnet framover? Kan kulturminnet gjøres tilgjengelig for andre? Kanskje ligger det noen spennende utviklings-/verdskapingsmuligheter ved å tilrettelegge og ta i bruk kulturminnet?
- **Innhent gjerne tips og råd!** Trenger du tips og råd så kan Lier kommunes planavdeling eller landbrukskontor veilede deg. Buskerud bygningsvernsenter på Kongsberg og arkitekter og håndverkere med særlig erfaring med vedlikehold og rehabilitering av verneverdige hus er også fagmiljøer du kan ta kontakt med. Kanskje kan du også finne mulige tilskuddsordninger for tiltak du vil gjennomføre?
Sjekk bl.a. nettsidene www.byggogbevar.no for oversikt.
- **Verne eller fjerne?** Dersom kulturminnet ditt står i veien for ønsket utvikling og drift, så kan du selvsagt søke kommunen om å rive eller fjerne dette. I noen tilfeller vil dette godkjennes av myndighetene, særlig dersom kulturminnet er av lavere kvalitet eller er relativt vanlig og det nye formålet tillegges stor vekt.

Her finner du nett-informasjon:

- www.lier.kommune.no/kultur-og-fritid/kulturminner-og-kulturmiljoer
(bl.a. temaplanen Vern gjennom bruk og link til Liers bygdebøker på nett)
- www.kulturminnesok.no (registrerte, kartfestede kulturminner med stikkord, der du også kan legge inn egen informasjon)
- www.bfk.no/Tjenesteomrade/Kulturminnevern1
(tips og tilskuddsordninger)
- www.byggogbevar.no (tilskuddsordninger mm)

Interessert i mer informasjon?

Nettet åpner dørene inn til mer informasjon og kunnskap, og gir også mulighet til selv å dele og bidra. Noen linker inn til økt kunnskap finner du i egen ramme. Sjekk også gjerne www.lieroplevelser.no for informasjon bl.a. om aktuelle turopplevelser, arrangementer eller besøkssteder.

Biblioteket har bøker og fagskrifter, og ansatte der kan hjelpe deg til å finne det du særlig er interessert i på nett. På Lier Bygdetun og i Lier Historielag finner du kompetente og engasjerte folk du kan lære mye av. Hvert år tilbys flere arrangementer, aktiviteter og møter med historisk tema i regi av både foreninger og kommunen. Følg derfor med i lokalpressen og på nett.

Har du selv et prosjekt eller et tiltak du brenner for å kunne realiser, ta kontakt med en av de aktørene i Lier som kan være en samarbeidspartner; enten det er bygdetunet, en forening eller kommunen. Sammen øker vi interesse og kunnskap om kulturarven og lokalsamfunnet vårt!

Obeliskens på Gjellebekk – Foto: Lier kommune – Kultur og fritid

Kulturarv-regler

- Vær nysgjerrig og lær deg mer om kulturarven
- Vis respekt for kulturarven
- Vern og vis fram kulturarven gjennom bruk
- Ta vare på kulturlandskapet
- La kulturarven være en plattform for fremtiden

Vikingefunn fra Hørte – Foto: Kulturhistorisk museum

Helleristningsfelt med elg – Foto: Buskerud fylkeskommune

Forsidebilde: **Ferietilbudet Tidsreisen på Lier Bygdetun**

Foto: Lier kommune – Kultur og fritid

Design og trykk: LKT digital AS

Lier kommune

www.lier.kommune.no
www.lieropplevelser.no

Skrevet og utgitt av Lier kommune,
Kultur og fritid 2018